

Marta Kusińska
Częstochowa

Zbiory fotograficzne Muzeum Spisza w Markušovcach

Większość fotografii w zbiorach Muzeum w Markušovcach pochodzi z końca XIX w. Są to fotografie w ok. 90% studyjne, w świetle naturalnym, wykonane w różnych atelier fotograficznych na terenie dzisiejszej Słowacji, Czech, Węgier, Austrii i Polski. Burzliwe dzieje historyczne regionu Spiszu i przynależność terytorialna do monarchii austrowęgierskiej spowodowały przenikanie się wpływów różnych narodowości i ma to swój wydzźwięk także w dziedzinie fotografii. Można spotkać zdjęcia wykonane w atelier działających na ziemiach słowackich, czeskich, węgierskich i austriackich, z tym, że w drugiej połowie XIX w. ziemie słowackie należały do Węgier, a czeskie do Austrii.

Przejrzone przeze mnie fotografie pochodzą z: Budapesztu – ziemie węgierskie (fotografowie: Borsos József, Ellinger Eduard, Zgévay Béla, Décsey Ede., Strelisky, Bunnia, Erdős Sándor, Goszleth), Debreczen – z. węgierskie (Gondy és Egey ateliér, Egey és Matz ateliér), Cieszyzna – z. austriackie (Jastrzembski Richard, Jandaurek H., Richter A.J., Pateisky), Pécs – z. węgierskie (Zelesny Károly, Exner Julius), Szombathelyen (Knebel Ferencz), Spiskiej Nowej Wsi i Popradu – z. węgierskie (Matz Gusztáv), Guylán – z. węgierskie (Wiesz Lipot), Wiednia – z. austriackie (Adèle, Pokorny R., Scolik Ch.), Koszyc – z. węgierskie (Podleszny András, Letzter S.), Maros Vásárhelytt (Ciehułski P.), Przemyśla (Hutter H.), Kronstadtu – z. niemieckie (Muschalek Carl), Bańskiej Bystrzycy – z. węgierskie (Alpár Henrik), Szczawnicy – z. węgierskie (Juwelier Nándor), Ujvidék – z. węgierskie (Vajda Dezső), Hohenstadt (Arbter M.), Bańskiej Szczawnicy – z. węgierskie (Helios), Preszowa – z. węgierskie (Divald Károly), Ungvar – z. węgierskie (Kohlmann Sándor), Ołomuńca – z. austriackie (Sceburger H.), Bratysławy – z. węgierskie (Kozics E.), Oedenburga – z. niemieckie (Rupprecht M.), Grazu – z. austriackie (Bude Leopold), Kecskeméten – z. węgierskie (Csókás László).

Tematyka fotografii i sposób ich przechowywania (albumy z ręcznymi podpisami) pozwalają przypuszczać, że albumy te były rodzinnymi pamiątkami. Tłumaczyłoby to też dużą różnorodność jeśli chodzi o miejsce powstania fotografii.

Duży procent zbiorów stanowią portrety wojskowych; najprawdopodobniej któryś z członków rodziny był żołnierzem, a fotografie przedstawiają jego samego oraz jego pułk. W albumie nr 383/73/9 znajduje się fotografia Kálmára Csakyego w mundurze wojsk węgierskich. Fotografia została wykonana w ateliér Károla

Zelesnego w Pécssett na Węgrzech. Rodzina Csakych była właścicielem zamku w Markušovcach, w którym obecnie mieści się Muzeum Spisza, co potwierdzałoby moje przypuszczenia.

Fotografie są zachowane w stanie ogólnym dobrym, podklejone na firmowych tekturkach z drukowanymi z tyłu reklamami zakładu fotograficznego. Winiety na tylnej stronie fotografii były także drukowane w różnych językach: węgierskim (najczęściej), niemieckim, słowackim, a nawet cyrylicą (fotografia pochodząca z Nowego Sadu, wykonana w atelier Dezső Vajdy).

Najwięcej fotografii pochodzi z atelier Gondy és Egey w Debreczen, Károla Zelesnego w Pécssett, Ferencza Knebla w Szombathelyen, Lipota Weisza w Guy-lén i Gusztava Mátza – pracownie w Spiskiej Nowej Wsi i Popradzie.

Przy archiwizowaniu wyżej omawianych zdjęć, posługuję się programem „Biblio_foto”. Służy on do tworzenia komputerowych baz danych zbiorów fotograficznych, gdzie każda fotografia ma swoją „kartę” z dokładnym opisem. Program ma pomóc w uporządkowaniu zbiorów muzealnych, także prywatnych i ich (ograniczonego) prezentowania w internecie.

Prowadzona kwerenda jest częścią mojej pracy magisterskiej na temat fotografii tatrzańskiej na Spiszu słowackim.

BG AJD

271671

